

V decembru pogosto izrekamo besedo SREČNO. Želimo srečo drugim in želimo si jo zase. Vendar smo prav psihoterapevti tisti, ki pri svojem delu neprestano zremo v nesrečno plat življenja naših klientov in pacientov. Hkrati smo glede na zahteve našega poklica zavezani temu, da negujemo t. i. samoreflektivno držo. To pomeni, da moramo vgraditi v način svojega dela in celo bivanja več zrenja v lastno senco, lastno temno plat, kot je to običajno v drugih poklicih.

Letošnje študijske dneve SKZP smo posvetili prav tej temi, vprašanju osebne rasti psihoterapevtov. Miran je v svojem predavanju poudaril, da je osebna izkušnja, v okviru katere se bodoči psihoterapevt pripravljajo na svoj poklic tako, da je v vlogi pacienta, temni biser psihoterapevske edukacije. Po eni strani je namreč osebna izkušnja stalno vračanje k temni, boleči plati naše človeške eksistence, po drugi strani pa se prav v temi lahko nenadoma nekaj bolečega, mučnega zasveti kot biser. To je nedoumljivi paradoks človeške narave in hkrati nenavadna formula terapevske spremembe—velikokrat naši klienti in pacienti v trenutkih največjih stik in največjega trpljenja odkrivajo najbolj dragocene dele sebe. Tako smo iz tega vidika psihoterapevti in klienti v istem čolnu.

Znani ameriški psihoterapevt Irvin D. Yalom je leta 2002 objavil izjemno dragoceno knjigo z naslovom „Darilo terapije: odprto pismo novi generaciji psihoterapevtov in njihovim pacientom“. V njej med drugim ponudi novi generaciji psihoterapevtov idejo, da smo terapevti in pacienti „sopotniki“. Namreč nihče ni imun za neizogibne tragedije same človeške eksistence. Navaja tudi francoskega pisatelja Andréja Malreauxa, ki je v enem od svojih romanov opisal podeželskega duhovnika, ki je nekaj desetletij poslušal izpovedi ljudi in takole zaokrožil, kar se je naučil o človekovi naravi: „Predvsem so ljudje precej bolj nesrečni kot si običajno mislimo ... in ne obstaja nič takega kot je odrasel človek.“ Torej kot življenjski popotniki nikoli do konca ne dozorimo, naše osebno iskanje, ki je vedno znova tudi boleče, se nikoli ne konča. Popolno analiziranega terapevta ni, to je mit.

Yalom nadaljuje tudi s prisposobdo nemškega filozofa Arthurja Schopenhauerja: „V rani mladosti, ko razmišljam o življenju, ki je pred nami, smo podobni otrokom v gledališču preden se dvigne zastor, ko napeto pričakujejo začetek predstave. Blagoslov je to, da ne vemo, kaj se bo zares zgodilo. Če bi vedeli, potem bi se nam zato, ker vemo, kako težki trenutki nas čakajo, otroci lahko zazdeli kot zaporniki, ki niso obsojeni na smrt, ampak na življenje in se vendar ne zavedajo, kaj ta obsodba pomeni.“

Kaj torej nekje že vemo o našem bivanju v naslednjem letu? Da tudi prihodnje leto ne bo samo srečno. Da smo obsojeni na trpljenje in na dosti manj sreče, kot si mislimo in upamo. Da se v „strup preobrača vse, kar srce si sladkega obeta“. In kaj lahko naredimo, če to vemo? Je potem bolje živeti brez varljivega upanja na srečo? Naj raje računamo kar na strup in se izognemo sladkim obetom srca?

Meniva, da imamo še tretjo možnost. Če vemo, da smo tako krhki in ranljivi, potem si lahko za naslednje leto zaželimo več medsebojne opore, strpnosti in razumevanja. Da se vedemo kot sopotniki, sotrpini na izjemno zahtevni življenjski poti. Da bomo lažje prenesli to obsodbo na življenje, lahko potujemo z roko v roki. Se opiramo drug na drugega. Zato predlagava, da nadomestimo voščilo SREČNO s kakšnimi drugimi možnostmi, npr. naj vam bo naslednje leto SOTOPNIŠKO!

Ko se ob njegovem izteku ozirava nazaj po preteklem letu, se nama vračajo spomini tudi na mnoge prijetne trenutke. Praznovanje 10-letnice SKZP na Rogli je bilo prizrčno, Janko in Miran sta razrezala torto (glej sliko 1) in v plesu smo se pod taktirko Alenke Godec vrteli pozno v noč (glej sliko 2).

Drugače so študijski dnevi na Rogli spet potolkli rekord glede števila udeležencev, saj jih

je bilo preko 300. Posebej dragocena je bila predstavitev učne terapije po različnih pristopih (glej sliko 3, 4). Ponovno se je razvilo vzdušje medsebojnega spoštovanja in zanimanja. Romana Kebe je odlično opravila svoj krst v vlogi vodje programskega odbora, Irena Poštrak pa je znova suvereno vodila organizacijski odbor (glej sliko 5). Po Rogli se nadaljuje delo na oblikovanju nacionalnega registra učnih terapevtov, učiteljev, supervizorjev psihoterapije.

In kaj prinaša tokratna dvojna številka *Kairoso*?

Pričujemo jo z znanstvenim prispevkom

SLIKA 2: ZAKONCAME TAINRUDITAVČAR, IMAGOTERAPEVTA-STABILA MED NAJBOLJ OGNJEVITIMI PLESALCI.

kot okoliščino, v kateri se odvija dialogoterapija. Avtorju dialog hipnoze pomaga ustvariti kontekst za proučevanje terapevtskega dialoga in za raziskovanje nezavednih procesov. Dr. Barnes, ki ima privatno psihoterapevtsko prakso v Stockholmu, je začel hoditi v dežele bivše Jugoslavije že sredi sedemdesetih let. Kot mednarodno priznan učitelj in supervizor se je stalno vračal na Hrvaško in v Slovenijo do danes. Je ustanovitelj in dolgoletni vodja Mednarodne šole kibernetike psihoterapije v okviru zagrebške Medicinske fakultete, v okviru katere in v sodelovanju s slovenskimi psihoterapevti tudi pri nas poteka izobraževanje iz sistemske psihoterapije.

SLIKA 3: NAOKROGLIMIZISE JEPOKAZALO-DA JE UČNA TERAPIJA V VSEH PSIHOTERAPEVTSKIH PRISTOPIH EDEN GLAVNIH STEBROVEDUKACIJE: 'OD DESNE: GREGOR ŽVELC ('INTEGRATIVNA RELACIJSKA'), TOMAŽ FLAJS ('GESTALT'), MAJDA MRAMOR ('GESTALTIZKUSTVENA DRUŽINSKA'), JANKO BOHAK ('PSIHOANALIZA'), JOŽEK COPPER ('INTEGRATIVNA GESTALT'), MARINO KAČIČ IN MIRAN MOŽINA ('SISTEMSKA DRUŽINSKA').

SLIKA 1: JANKO BOHAK, PODPREDSEDNIK SKZP IN MIRAN MOŽINA, PREDSEDNIK SKZP, STASIPODESETI, LEHTIHLAKHOPRIVOŠČILASLADKODOLŽNOST.

doc. dr. Urbana Kordeša, v katerem se na zanimiv in jasen način dotakne raziskovanja polja, ki nam je bivanjsko najbližje, hkrati pa delikatno in izmuzljivo—človekovega doživljanja. Raziskovanje psihoterapije umesti v prostor fenomenološkega raziskovanja, kvalitativnega raziskovalnega pristopa, ki se posveča raziskovanju doživljanja.

Zaradi izvornosti teksta smo se v uredniškem odboru odločili, da bomo objavili članek dr. Grahama Barnesa *Uvod v dialogoterapijo* v obsegu, ki sicer presega priporočenega. V prispevku so prikazane osnove terapevtskega pristopa, ki povezuje kibernetiko drugega reda s hipnozo

Marja Kuzmanič, ki se v Angliji izobražuje iz eksistencialne psihoterapije, je mlada raziskovalka na področju psihiatrije na Primorskem inštitutu za naravoslovne in tehnične vede pri Univerzi na Primorskem. Prav tako je tudi študentka podiplomskega študija klinične psihologije na Filozofski fakulteti ter sodelavka Mirovnega Inštituta v Ljubljani. V prispevku obravnavana glavna načela eksistencialne psihoterapije, ki temeljijo na delih in idejah eksistencialnih filozofov in psihiatrov.

SLIKA 4: RAZLIKE IN PODOBNOSTI V ORGANIZIRANJU OSEBNE IZKUŠNJE PO RAZLIČNIH PRISTOPIH SOVZBUDILE POZORNOST IN ZANIMANJE: 'ODLEVE' MARTIN BERTOK 'TA' BOBA IN LEON LOJK 'REALITETNA TERAPIJA' JOŽE RAMOVŠ 'LOGOTERAPIJA'

faktorjev v skupini transteoretičen in omogoča raziskovanje psihoterapevtskega procesa znotraj različnih paradigem skupinskega dela. Predstavi tudi nekatera teoretična izhodišča in raziskave.

Prispevki Romane Kebe so že večkrat obogatili Kairos. Romana, ki je članica Britanske zveze za psihoterapijo in Evropske transpersonalne zveze, in dela v zasebni psihoterapevtski praksi, nam tokrat predstavi kazuistični primer svojega psihoterapevtskega dela. Prepotujte s Petrom in Romano dvoletni terapevtski proces.

Eno od poslanstev revije Kairos je, da predstavljamo različne pristope, ki so se pri- jeli tudi v Sloveniji. Rožana Grdina, svetoval- ka psihosinteze, nas seznanja z osnovnimi ide- jami psihosinteze, ki jo je utemeljil psihiater in psihoterapevt Roberto Assagioli. Ta pri- stop je uporaben v psihoterapiji, svetovanju in samovzgoji.

Miran Možina in Janko Bohak v članku »Na poti k slovenskemu zakonu o psihotera- pevtski dejavnosti« prikazeta svoje zahtevno večletno prizadevanje za zakon o psihotera- pevtski dejavnosti. V članku avtorja prepleta- ta razmišljanje o poteh in stran poteh zaka- na v zadnjih štirih letih, strokovne izkušnje in dileme ter pristno osebno izkušnjo. Predstavniki SKZP v Delovni skupini za pripravo zakona o psihoterapevtski dejavnosti na Ministrstvu za zdravje (MZ) (poleg njiju še Jože Ramovš) so v pogajanjih s predstavniki Združenja psihotera- pevtov Slovenije (ZPS) dosegli pomemben premik k soglasju glede temeljnih strokovnih vsebin v osnutku zakona. To se je odrazilo tudi v za slovensko psihoterapijo zgodovinskem dogodku, v simboličnem rokovanju nove predsednice ZPS Milene Srpak in predsednika SKZP Mirana Možine na Bregantovih dneh 3. oktobra 2008 v Rogaški Slatini, kjer so predstavniki SKZP in ZPS osnutek zakona prvič javno predstavili. Spomladi je bila v okviru strokovnega sveta SKZP ustanovljena Skupina za zakon, ki pod vodstvom Martina Bertoka pomaga predstavnikom SKZP pri njihovem delu v Delovni skupini MZ. Razveseljivo je, da osnutek temelji na načelih Stras- burske deklaracije in smernicah Evropske zveze za psihoterapijo, ki uveljavlja psihoterapijo kot samostojen poklic.

Tretji, informativni del Kairosa, prinaša zanimivo razmišljanje Darje Gorup, študentke psi- hoterapije, o tem, ali je psihoterapija lahko »nova znanost«.

Janko Bohak se je 19. in 20. septembra 2008 udeležil srečanja Evropske konfederacija psiho-

Psihoanalitik Janko Bohak objavlja pri- spevek, ki ga je predstavil kot plenarno pre- davanje junija 2008 na 6. študijskih dnevih na Rogli—Od učne analize do osebne izkušnje in učne terapije. Podaja zgodovinski oris učne analize, razmišlja o pomenu in dolžini lastne izkušnje, krizi psihoanalize, vse to pa prepre- de z lastnimi bogatimi izkušnjami.

Bojan Varjačić – Rajko, specializant kli- nične psihologije, zaposlen na Psihiatrični kliniki Ljubljana je študent nadaljevalnega podiplomskega tečaja iz skupinske analize ter podpredsednik Psihoanalitičnega društva Slovenije. Za avtorja je koncept terapevtskih

SLIKA 5: IRENA POŠTRAK (LEVO) VODJA ORGANIZACIJSKEGA ODBORA IN ROMANA KEBE VODJA PROGRAMSKEGA ODBORA STABILNIUSPEŠENTANDEM

analitičnih psihoterapij v Bukarešti. Od tam nam prinaša krajša prispevka dveh znanih psihoanalitskih avtorjev. Charles Sass in Markus Fähr sta prijazno dovolila, da njuna predavanja objavimo v Kairosu. Fähr je spregovoril o spremembah psihoanalitične tehnike, belgijski psihoanalitik Sass pa o svetovanju družinskim podjetjem.

Čez poletje sta Miran in Janko ustanovila Nacionalni inštitut za psihoterapijo in psihosocialno pomoč (NIPP), ki je od SKZP prevzel organizacijo in vodenje projekta Fakultetni študij psihoterapije in študij propedevtike v sodelovanju z Univerzo Sigmunda Freuda iz Dunaja. Jeseni je začela s študijem psihoterapije in propedevtike nova (tretja) generacija čez 50 študentov. Druga ključna področja delovanja NIPP-a so razvijanje: nacionalne mreže Centrov za psihoterapijo in psihosocialno pomoč ter raziskovalne dejavnosti na področju psihoterapije. O NIPP-u lahko več zveste v informativnem delu te dvojne številke Kairosa v intervjuju z direktorjem Lanom Pečjakom.

Eden pomembnejših dogodkov v iztekajočem letu, ki priča o razvoju slovenske psihoterapije, je potrditev Evropskega združenja za realitetno terapijo (EZRT) v okviru Evropske zveze za psihoterapijo za evropsko akreditirajočo organizacijo (EWAO – European Wide Accrediting Organization). Ta status pomeni, da je izpolnila zahtevne pogoje za samostojno evropsko psihoterapevtsko šolo in da tistim, ki zaključijo izobraževanje iz realitetne terapije po evropskih standardih, lahko podeli Evropsko diplomu iz realitetne terapije, na podlagi katere lahko diplomant pridobi tudi Evropsko diplomu iz psihoterapije. Za razvoj realitetne terapije v Sloveniji in Evropi je to pomembna prelomnica. V počastitev tega dogodka je Društvo za realitetno terapijo oktobra 2008 pripravilo izjemno uspešno in odmevno strokovno srečanje s programom, kakršnega v Sloveniji še ni bilo.

Ob zaključku leta se zahvaljujemo vsem »sopotnikom«—avtorjem prispevkov, recenzentom, članom uredniškega odbora in uredniškega sveta—ki ste pomagali, da je Kairos plodno dopolnil svoje drugo leto. Na delo, ki smo ga opravili, smo res lahko ponosni!

Življenje je sestavljeno tudi iz snidenj in slovesov z nalogami in ljudmi. Tako bo ob zaključku leta glavni urednik Samo Pastirk predal to nalogo Maji Smrdu, klinični psihologinji, zaposleni v Psihiatrični kliniki Ljubljana. Maja združuje tako klinično terapevtske izkušnje, ki si jih nabira v vsakdanjem delu s pacienti, kot akademsko znanje, kjer trenutno zaključuje doktorat. V Kairos prinaša nove ideje in novo energijo. Dobrodošla!

Ko gledava naprej, si želiva, da bi naša revija Kairos še naprej prispevala k povezovanju slovenske psihoterapevtske scene. Želiva si kvalitetnih člankov, saj v naslednjem letu Kairos izpolnjuje pogoje za vstop v mednarodne znanstvene baze in bo lahko še bolj pripomogel tudi k akademskemu uveljavljanju avtorjev prispevkov. Predvsem pa si želiva dobrega sopotništva kot do zdaj tudi v letu 2009!

* * *

Posebna zahvala Sama Pastirka ob predaji funkcije glavnega urednika Kairosa

»Po triletnem delu, od februarja 2006, odhajam bogatejši za novo izkušnjo, predvsem pa za drobna, lepa srečanja z mnogimi ljudmi, ki jih brez Kairosa gotovo ne bi spoznal. Imel sem to srečo, da sem lahko delal z dobrimi ljudmi. Kot običajno se ni mogoče zahvaliti vsem, a posebna zahvala Miranu, Branku, Robertu, Janku, Eriki, Ireni, Miranu Babiču, Jelki in Romani, za podporo, tudi ob nemogočih urah, in za pristen, človeški odnos.« □

Miran Možina in Samo Pastirk